

16. A Nyugat első nemzedékének néhány kiemelt alkotója

Szerző dezs

Tóth Árpád, a magány lírikusa

A Nyugat egyik
 ösztönös tehetsége;
 szegénység és betegség,
 gyengeség meghatározó; rövid
 életű
 (1886-1928), de végig magas színvonalon alkot
 (főleg ’13-tól: Hajnali szerenád
 kötet); inkább 19. századi a
 stílusa, mint ténylegesen modern
 Debrecenben
 nevelkedik, kicsapongó, de sokoldalú,
 képzőművész polgár
 apjánál
 Pesten
 bölcsészkar, de nem tesz tanári
 vizsgát (bizonytalan)
 betegség:
 tüdőbaj (gyenge, nem munkabíró)
 kapcsolat:
 Lichtmann Anna (háb. alatt
 összeházasodtak)
 háború
 hatása:
 fél, szót emel ellene, de nem
 elkötelezett
 munka: Est
 Lapoknál van állása
 élete
 vége:
 ’20-as évek közepén
 lakást kap a Várban: jó levegő,
 kultúrközeg, de nagyon
 gyenge; utolsó kötetét még
 megszerkeszti (’28: Lélektől lélekig),
 a kiadást már
 nem éri meg

verstípusok:

önportré (Meddő
 órán,
 Lélektől lélekig)

ars poétika (Rímes, furcsa
 játék, Jó
 éjszakát!)

forradalmi versek (Új Isten,
 Március)

szerelmi versek (Esti
 sugárkoszorú)

nem kategorizálható:
 Elégia
 egy rekettyebokorhoz

egyenletes,
magas színvonal

három
dekadens vers:

Meddő
órán (1908): panaszos magányvers;
illúziótlan önjellemzés,
magány, csüggedtség,
passzivitás, rossz léthelyzet,
önmarcangolás („Vézna,
szánalmas figura, én. Én.
én.”)

Lélektől
lélekig (1923): utolsó kötet
címadó verse; nem saját, hanem
globális,
egyetemes, társadalmi magány
sok
dekoratív elem, kép, minimalista
verselés, végén hiányos
mondatok
indítás:
életkép (ablaknál a csillagokat
nézi), majd meghallja a csillagsugár
üzenetét
ebbe
akozmikus képbe, a végtelen űrbe helyezi bele a
magányt
érzékletes,
hideg hangulatú jelzők, az ég a földi
léttel való rokonítása, a
csillagok
megszemélyesítése
(„térbe szétszórt milljom
árvaság”)
két
záró szakasz: a csillagvilágot az
itteni elidegenedésre vonatkoztatja, az
emberek közt is „jeges űr lakik”., de
talán eljut az üzenete
„lélektől lélekig”.

Jó
éjszakát! (1924): utolsó
kötet végén van,
búcsúzás: elalvás előtti
rezignáció,
de az egész élettel számol el
fáradt,
lelassult környezet (a költőt
körülvő tárgyak)
menekülne
az alvásba a mindennapi robot elől
(felszólítás:
„pihenjünk”.,
„aludjunk”.,
hasonlat: vízbe dobott kő, botjára
rámaszkodó pásztor)
költői
lét értelmetlensége: „balga
fényűzés” „friss
tülekedés” helyett; rímekkel

is
erősíti ezt
lezárás:
szaggatott verselés, irónia, lemondás,
érzelmi megnyugvás